

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาพัฒนาการของคำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อมช้างสมัยรัตนโกสินทร์
ชื่อนักศึกษา	นางสาวกอบกาญจน์ ภิญโญมารค
สาขาวิชา	ภาษาไทย
ภาควิชา	ภาษาไทย
ปีการศึกษา	๒๕๔๒

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ ๒ ประการ คือ ประการแรกเพื่อศึกษาพัฒนาการของคำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อมช้างสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านรูปแบบ เนื้อหา และการใช้ภาษา ประการที่สองเพื่อศึกษาคุณค่าของคำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อมช้างสมัยรัตนโกสินทร์ทั้งด้านวรรณศิลป์และสังคม

เนื้อหาของวิทยานิพนธ์แบ่งเป็น ๕ บท บทที่ ๑ เป็นบทนำ บทที่ ๒ กล่าวถึงความ เป็นมาของคำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อมช้างและผู้แต่ง บทที่ ๓ เป็นการศึกษาพัฒนาการด้านรูปแบบ เนื้อหา และการใช้ภาษาของคำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อมช้างตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัย รัตนโกสินทร์ บทที่ ๔ วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์และสังคมของคำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อมช้าง สมัยรัตนโกสินทร์ และบทที่ ๕ เป็นบทสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบของคำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อมช้างทั้งในด้านโครงสร้าง ลักษณะคำประพันธ์ และการใช้คำประพันธ์มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดในสมัยอยุธยา แต่ใน สมัยรัตนโกสินทร์มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก เพราะผู้แต่งได้ดำเนินรอยตามและยึดถือรูปแบบที่กวี สมัยอยุธยากำหนดไว้ค่อนข้างเคร่งครัด ทั้งนี้เนื่องจากชนบเรื่องความเคารพนับถือครู และจากการ ที่คำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อมช้างใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประกอบพระราชพิธีสมโภชขึ้นระวางช้าง สำคัญ กวีน่าจะเกรงว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาจส่งผลกระทบต่อการประกอบพระราชพิธี ได้ ดังนั้นพัฒนาการด้านรูปแบบของวรรณคดีประเภทนี้จึงไม่โดดเด่นมากนัก

ในด้านเนื้อหา แม้คำฉันท์ดุขฎิสังเวยกล่อมช้างจะมีเนื้อหาหลักที่คล้ายคลึงกัน แต่บาง ลำนวนกวีก็ได้สร้างสรรค์เนื้อหาบางส่วนขึ้นใหม่ หรือดัดแปลงเนื้อหาให้ต่างไปจากเดิมด้วยวิธีการ เพิ่มเนื้อหา เพิ่มรายละเอียด และเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบ้าง ทั้งนี้ช่วงเวลา เนื้อหาของคำฉันท์ ดุขฎิสังเวยกล่อมช้างมีพัฒนาการเด่นชัดที่สุดคือช่วงรัชกาลที่ ๕ และช่วงรัชกาลปัจจุบัน

ส่วนพัฒนาการด้านการใช้ภาษาพบว่า ในดุชฎีสังเวยกล่อมช้างของเก่า ของขุนเทพกวี ซึ่งเป็นคำฉันท์ดุชฎีสังเวยกล่อมช้างสำนวนแรก กวีใช้คำภาษาเขมรมาก แต่ในคำฉันท์ดุชฎีสังเวยกล่อมช้างที่แต่งขึ้นในระยะต่อมาการใช้คำภาษาเขมรลดลงอย่างเห็นได้ชัด ส่วนคำภาษาสันสกฤต และบาลีปรากฏในคำฉันท์ดุชฎีสังเวยกล่อมช้างมากที่สุด นอกจากนั้นพบว่ามีการใช้คำภาษาอังกฤษในการแต่งคำฉันท์ดุชฎีสังเวยกล่อมช้างบางสำนวนแต่เฉพาะช่วงเวลาหนึ่ง เนื่องจากเป็นสมัยนิยม

อนึ่ง คำฉันท์ดุชฎีสังเวยกล่อมช้างยังมีลักษณะเด่นในเชิงประพันธ์อันเกิดจากการประดับตกแต่งให้งดงามด้วยเสียงและความหมาย รวมทั้งมีประโยชน์ต่อผู้อ่านในแง่ที่เป็นบันทึกของยุคสมัย ซึ่งสะท้อนภาพชีวิตของผู้คนและความเป็นไปในสังคมส่วนหนึ่งให้เห็นอย่างชัดเจน ทั้งด้านการเมืองการปกครอง สภาพบ้านเมืองและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ศิลปวัฒนธรรม ค่านิยม ตลอดจนความเชื่อ จึงอาจกล่าวได้ว่า คำฉันท์ดุชฎีสังเวยกล่อมช้างมีความงามด้านวรรณศิลป์และมีคุณค่าด้านสังคม สมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดีสำคัญของไทย